

PISMO UREDNIŠTVU

Ljubljana, 10. 1. 1983.

Spoštovani tov. urednik!

V slovenski pesniški areni se lasanje nadaljuje, krepelci frčijo, klan modernistov pri Novi reviji že popolnoma neženirano nastopa kot organizirana formacija: z notranjo delitvijo dela in s sinhronizirano središča in ekspozituro. Tako na moj spis *Živel rodeo* (Sodobnost 8—9, 1982) sploh ni odgovoril veliki mojster za antimarksizem Tine Hribar, ki je bil napaden, ampak Dimitrij Rupel, ki je v klanu dežuren za sprotne pretepe. Tudi ekspoziture dobro delajo. Veno Taufer, ki je že dolga leta urednik radijske oddaje *S* knjižnega trga, ima na ljubljanskem radiu eno takih poslovalnic. Leta 1979, ko je izšla moja pesniška zbirka *Okruški sveta*, ki je dobila nagrado Prešernovega sklada, bila razprodana in ponatisnjena in doživela izjemno dober sprejem tudi pri ocenjevalcih, je dobila eno samo negativno oceno — v Tauferjevi ekspozituri, v njegovi oddaji na ljubljanskem radiu. Napisal jo je Drago Bajt in jo pozneje objavil v *Naših razgledih*.

V sedanjem jurišu modernistov, ko se trudijo razvrednotiti vse, kar ni v njihovem gangu, nisem mogel pričakovati, da bodo z mojo novo pesniško zbirko *Minevanje* delali v rokavicah. Posebej še, ker sem tudi povzdignil glas zoper njihove metode. Tako je na primer Denis Poniž doslej objavil že tri različne sestavke o moji knjigi (na televiziji, v *Teleksu* in v zagrebškem magazinu *Danas*) in se v vsakem trudil, da bi knjigo bagateliziral.

Od Tauferjeve ekspoziture na radiu nisem pričakoval nič boljšega, kot sem dočakal že ob *Okruških sveta*. In tudi nisem dočakal. Nasprotno, v oddaji dne 22. 10. 1982 je moja novo knjigo ocenil Marjan Dolgan. Reči moram, da take ocene še nisem doživel. Pred njo se skrije celo ocena Iva Svetine iz leta 1977, ko je v *Ljubljanskem dnevniku* razmesaril pesniško zbirko Janeza Menarta Pod kužnim znamenjem, in sem jo doslej imel za najkrivičnejšo po vojni na Slovenskem.

Ker Marjan Dolgan svoje ocene moje knjige po objavi na radiu ni nikjer natisnil, vam jo pošiljam kot sestavni del tega pisma s prošnjo, da jo objavite kot dokument neke mentalitete, neke metode in kot primer uporabe sredstev javnega obveščanja v nekorektne namene.

Pozdrav

Ervin Fritz

Ko bralec prebere novo pesniško zbirko Ervina Fritza *Minevanje*, mu postane jasno, piše Marjan Dolgan — da je bila njena zunajliterarna podlaga težka človeška stiska, vendar je tudi očitno, da ta ni upesnjena zadovoljivo. Bralčeva naloga ne more biti stikanje za pesnikovimi zasebnimi dejstvi, v katera bi potem prevajal verz za verzom, pesmi naj doživlja kot samostojno, na poseben način oblikovano besedilo. V njem morajo biti uporabljena jezikovna sredstva čim bolj sveže, neobremenjeno in ne-

obrabljeno tudi takrat, ko si pesnik izbere realistični način upesnjevanja. In takšen je tudi Fritzov.

Njegova lirika noče biti artistično preizkušanje pesniških oblik niti raziskovanje metaforike, ampak samo preprosto, jezikovno nezapleteno upodabljanje vsakdanjih dogodkov, z ulice, predvsem pa izza štirih sten današnjega malomeščanskega doma. Temu izhodišču je ostal Fritz zvest tudi v svoji zadnji zbirki, v kateri se spet pojavlja lirski subjekt kot mali človek — in kar je posebej poudarjeno — tudi kot pesnik. Ta je občutljiv za vsako krivico in nasilje, hkrati pa ne ve, kako bi se lotil popravljanja iztirjenega sveta. Zaveda se, da je pesniška beseda preslabotna, da bi lahko karkoli spremenila. Razočaran, toda ne preveč — saj se krepča z blago porogljivostjo — se zateka v krog svoje družine. Ljubezen do žene mu pomeni edino varno pribežališče pred splošno nezadoščenostjo, ki se ga loteva ob njegovi mizi, ob človeštvu nasploh in posebej, ob njegovem narodu, ob zaplotniških nraveh prestolnega mesta in seveda ob životarjajoči kulturi. Po vseh teh nezanesljivih stvareh mu ostaja samo še žena, ki mu — kot sam zatrjuje — »pere srajco, lika njegovo romantično pesniško pentljo in mu pomaga pri kuhanju bolj zapletenih jedi.« Seveda se ob tem spomnimo vseh vzvišenih dam, ki so jih doslej opevali slovenski pesniki, čeprav niso imele smisla za kuharske zadrege svojih trubadurjev. Žal ta idila ne traja dolgo v Fritzovi poeziji, kajti vanjo neusmiljeno poseže smrt in ugrabi družico... Posledice so velike: lirski subjekt izgubi življenjsko oporo, svet se mu ne maje več samo pred pragom njegovega doma, marveč povsod. Družinski raj je izgubljen, življenjski smisel razpade — spomini, bolečine in trpljenje postanejo njegovi spremljevalci. Hkrati se zamajajo tla tudi njegovi liriki. Namesto prejšnjega upesnjevanja vsakdanjih, drobnih ljubezenskih dogodkov, rahle samovšečnosti, nevsiljivega dvorjenja se začne lirski subjekt predajati premišljevanju o svoji nepričakovani osamljenosti. Pesmi začnejo polniti obledele miselne ugotovitve, katerih glavne besede so smrt, življenje in svet. Ker je lirika zaradi svoje kratke narave malo primerna za globokoumna modrovanja, lirski subjekt pa bi rad dognal v njej tisto, česar ne morejo niti dolge filozofske razprave, izgubijo pesmi svojo prepričevalnost. Spremenijo se v govorniški oder, s katerega je slišati samo še splošno znane življenjske resnice o neznatnosti človeka pred vsemogočno smrtjo. Skratka, pesniška upodobitev je obtičala pri razmišljanju o njem. To še bolj zbledi, ko začnemo primerjati Fritzove pesmi z dosedanja slovensko liriko z motivi smrti, ki je dovolj raznovrstna, da vsebuje zahtevna vrednotenjska merila tudi za sorodne današnje pesniške poskuse.

Pesniško zbirko Ervina Fritza Minevanje je izdala Cankarjeva založba v opremi Bronislava Fajona.

V naslednjih številkah

Intervju Sodobnosti: Miha Mihelič, Andrej Hieng ...

František Benhart: Bralnica 82

Arnaldo Bressan, Ob Cankarjevih Podobah iz sanj v italijanščini

Marij Čuk, Pesmi

Franjo Frančič, Proza

Ervin Fritz, Pesmi

Milan Jesih, Pesmi

Janko Kos, Pripombe k slovenskemu kulturnemu razvoju 1945—1980

Lojze Kovačič, Proza

Vladimir Kovačič, Proza

Mateja Matevski, Pesmi

Ace Mermolja, Pesmi

Rudi Miškot, Pesmi

Vladimir Braco Mušič, Kontinuiteta in spremembe v arhitekturi

Tone Peršak, Zapiski o sodobni slovenski dramatiki (D. Smole)

Aleksander Romamenko, Pet slovenskih pesnikov (Bor, Kocbek,

Udovič, Pavček, Menart)

Marjan Rožanc, Proza in esej

Samo Simčič, Razprava

Janez Strehovec, Esaj

Vladimir Stres, Pesmi

Gregor Strniša, Pesmi

Tomaž Šalamun, Pesmi

Lilijana Šaver, Proza

Bojan Štih, Esaj

Janez Vrečko, Esaj

Jaša Zlobec, Pesmi

Dvoje priznanj našima sodelavcema

Prešernova nagrada

Miri Mihelič

za življenjsko delo

**Nagrada Prešernovega
sklada**

Andreju Kokotu

za pesniško zbirko
KAPLJE ŽGOČE ZAVESTI